

Vlaamse vakbondsparticipatie in de kijker

In 2015 geeft bijna een derde van de Vlaamse bevolking aan lid te zijn van een vakbond. Iets minder dan de helft van de Vlamingen heeft nooit een vakbondslidkaart gehad.

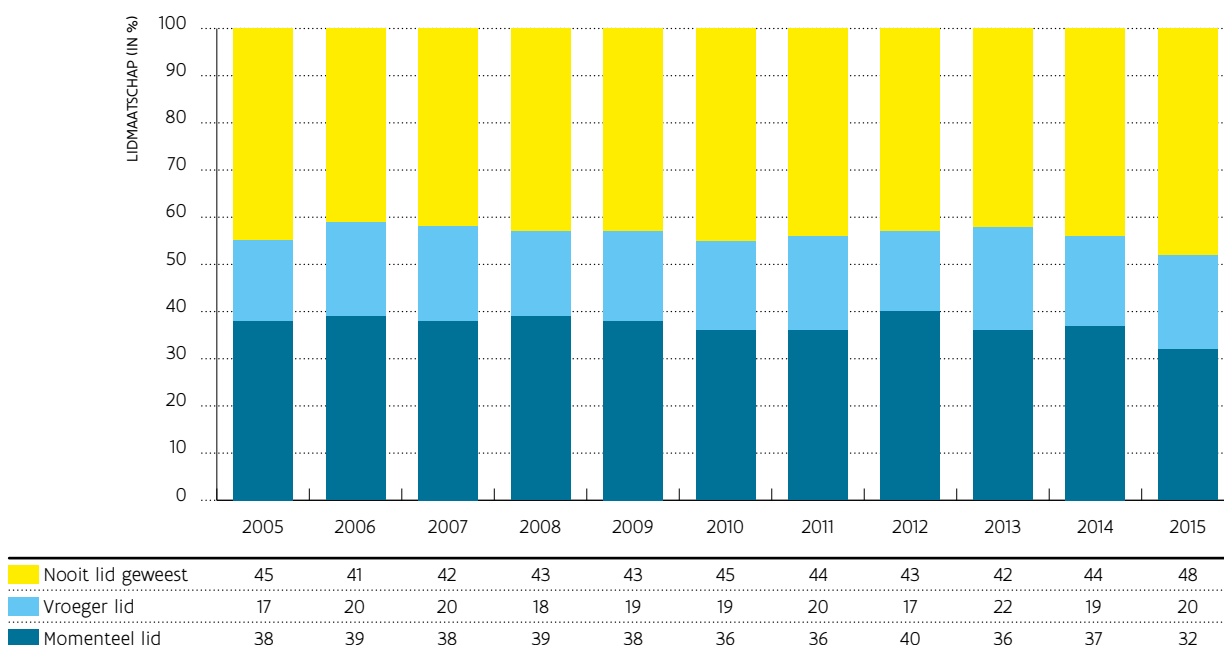
Mannen zijn vaker lid dan vrouwen, 35-54-jarigen vaker dan jongeren of ouderen, middenopgeleiden vaker dan hoog- of laagopgeleiden, werkenden vaker dan niet-werkenden en personen met kinderen vaker dan andere huishoudtypes. Stedelijkheid blijkt geen invloed te hebben op vakbondslidmaatschap.

Het vakbondsgebeuren is vandaag nog steeds brandend actueel. Op basis van de zelf gerapporteerde ledenaantallen van 2 van de 3 representatieve vakorganisaties (ABVV en ACV) zijn in 2013 circa 1,67 miljoen Vlamingen lid. De cijfers van de derde representatieve vakbondsorganisatie (ACLVB) en de

categorale of onafhankelijke vakbonden kunnen niet toegewezen worden aan de gewesten waardoor op basis van deze ledenaantallen niet berekend kan worden welk aandeel van de Vlamingen lid is van een vakbond. De gerapporteerde ledenaantallen maken het ook niet mogelijk om een

Lid van een vakbond

Evolutie lidmaatschap van een vakbond, 2005-2015, in %.

Bron: SCV-survey.

socio-demografisch profiel op te stellen van de vakbondsleden.

Op basis van de jaarlijkse SCV-survey kan dit wel. Er kan bovendien niet alleen worden nagegaan of men momenteel lid is van een vakbond, maar daarnaast ook of men vroeger lid was of nooit lid geweest is. In 2015 geeft 32% van de volwassen Vlamingen aan momenteel lid te zijn van een vakbond. In de afgelopen jaren waren er dat tussen de 36% en de 40%. Daarnaast geeft 48% van de Vlaamse bevolking aan nooit vakbonds lid te zijn geweest. De voorbije jaren schommelde dit aandeel telkens tussen de 41% en de 45%.

In 2015 is er duidelijk een gendersverschil: bijna 4 op de 10 mannen is lid van een vakbond tegen nog geen 3 op de 10 vrouwen. Bij de vrouwen is ruim

de helft nooit vakbonds lid geweest; bij de mannen minder dan 45%.

Ook leeftijd speelt een rol. Bij de 18-34-jarigen zegt ongeveer 60% nooit lid te zijn geweest van een vakbond. Ook bij de ouderen (55 jaar en meer) zegt nagenoeg 48% nooit deel van een vakbond uit te maken te hebben. Bij de 35-54-jarigen heeft 44% een lidmaatschap van een vakbond op zak.

Er is ook een verband tussen het opleidingsniveau en het al dan niet participeren aan een vakbond. Hooggeschoolden zijn het meest nooit lid geweest en middengeschoolden zijn het vaakst aangesloten bij een vakbond.

Het al dan niet hebben van betaald werk gaat samen met een verschillende vakbondsdeelname.

Lid van een vakbond

Lidmaatschap van een vakbond, naar enkele achtergrondkenmerken, 2015, in %.

	Momenteel lid	Vroeger lid	Nooit lid geweest
TOTAAL	32	20	48
Geslacht (***)			
• man	37	19	44
• vrouw	27	22	51
Leeftijdsgroep (***)			
• 18-34 jaar	34	8	59
• 35-54 jaar	44	17	31
• 55 jaar en ouder	23	30	48
Opleidingsniveau (***)			
• laag	32	23	45
• midden	39	17	44
• hoog	24	22	54
Betaald werk (***)			
• ja	45	15	41
• nee	18	27	55
Gezinstype (***)			
• woont bij ouders	25	2	73
• woont alleen	25	23	52
• woont niet met partner wel met kind(eren)	43	20	37
• woont met partner	26	29	45
• woont met partner en kind(eren)	43	17	40
• andere	40	19	42
Gemeentetypologie (ns)			
• grootsteden	34	19	47
• centrumsteden	26	20	53
• stedelijke rand	34	22	44
• kleinere steden	35	21	44
• overgangsgebied	29	24	47
• platteland	35	14	51

*** p < 0,001; ns = niet significant.

Bron: SCV-survey.

Quasi 45% van de personen met betaald werk geeft aan lid te zijn van een vakbond. Bij diegenen die geen betaald werk (meer) hebben, daalt het lidmaatschap tot onder de 20%. Bij deze groep is ook ruimschoots de helft nooit lid geweest van een vakbond.

Er vallen eveneens significante verschillen te noteren in vakbondsdeelname naargelang gezinstype. Personen die samenwonen met kinderen (al dan

niet met een partner) zijn meer bij een vakbond aangesloten. Alleenwonenden en personen die bij hun ouders wonen zijn het vaakst nooit lid geweest van een vakbond.

Het vakbondslidmaatschap verschilt ten slotte niet naar verstedelijkingsgraad. Vakbondslidmaatschap is niet vooral een stedelijk fenomeen, want in de plattelandsgemeenten is de aansluitingsgraad niet significant verschillend van deze in de steden.

Hoe gemeten?

Sinds 1996 wordt de survey 'Sociaal-culturele verschuivingen in Vlaanderen' (<http://www4.vlaanderen.be/sites/svr/Enquetes/Pages/Enquetes.aspx>), kortweg de SCV-survey, jaarlijks afgenomen bij een toevallige steekproef van Nederlandstalige Belgen (1.500 personen tussen 18 en 85 jaar) in het Vlaamse Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Sinds 2009 is er geen bovengrens naar leeftijd en nationaliteitsvereiste meer. Sindsdien behoren dus alle inwoners van het Vlaamse en Brusselse Hoofdstedelijke Gewest die 18 jaar of ouder zijn en bij wie het interview in het Nederlands kan plaatsvinden tot de doelpopulatie.

De enquête peilt naar waarden, opvattingen en overtuigingen van Vlamingen op vlak van maatschappelijke en beleidsrelevante thema's. In de SCV-survey is telkens de vraag opgenomen of men al dan niet lid is (geweest) van een vakbond.

De ledenaantallen van de vakbonden kregen we van Guy Van Gyes, onderzoeker bij het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA) van de KULeuven.

Meer info

Myriam Vanweddingen
Studiedienst Vlaamse Regering
Departement Kanselarij en Bestuur
02 553 57 88
myriam.vanweddingen@kb.vlaanderen.be

Dirk Moons
Studiedienst Vlaamse Regering
Departement Kanselarij en Bestuur
02 553 60 16
dirk.moons@kb.vlaanderen.be

